

BESLUT

SB 378/06

2006-05-31

Dnr: 286/06-74

SAKEN

Det okända, TV4 Plus, 2006-03-15, inslag om händelser i ett hus; fråga om saklighet och respekt för privatlivet

BESLUT

Inslaget fälls. Granskningsnämnden anser att det strider mot bestämmelsen om respekt för den enskildes privatliv.

FÖRELÄGGANDE

TV4 ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

PROGRAMMET

Programmet ingick i en serie som tog upp övernaturliga händelser. I det aktuella programmet sändes bl.a. ett inslag med en familj som hade lämnat sitt hus för att det spökat i huset.

Inslaget

Programledaren och en man, Terry, ”ett medium”, åkte bil till huset där familjen var samlad. Vid framkomsten visades huset i sin helhet i bild. Programledaren anslöt sig till familjen som berättade vad de upplevt. Det var främst familjens tonårsdotter som berörts av händelserna. Hon beskrev vad hon varit med om, att hon varit mycket rädd och att hon inte förmått vara kvar i huset. Programledaren kallade därefter in Terry, som således inte hört vad som berättats. Han ställde frågor, ”kände av” miljön och uttalade sig om vad han kom fram till och sa bl.a. att det här var fråga om en man. Han sa också att mannen troligen hade bott i huset, att han inte var glad åt att familjen bodde där nu men att han heller inte var där för att skada någon. Terry sa att han fick en känsla av att mannen varit lite egen och excentrisk och att han inte tyckt om att umgås med folk. Enligt Terry hade mannen haft panikkänslor och därför hållit sig för sig själv. Det framgick att dottern förutom att hon upplevt besök av en man också hade sett en vitklädd person. Enligt Terry kom denne från andevärlden och var i huset för att ta hand om familjen.

Anledningen till att mannen fanns i huset var att han behövde hjälp att ta sig över till andevärlden. Terry sa att han skulle hjälpa till med det. Alla tog varandra i hand och bildade en ring. Terry uppmanade de andra att skicka sina känslor om mannen till honom. Terry berättade att mannen var inne i honom och han skulle be mannen att hädanefter lämna familjen i fred. Efter en stunds koncentration sa Terry att mannen klarade resan och att han nu var borta. Terry sa därefter till familjen att de kunde bo kvar i huset och att mannen inte skulle besvära dem mer. En speakerröst sa avslutningsvis: ”Det verkar som att Terry fått mannen att lämna huset. Men vem var han? Enligt Terry skulle han ha bott där själv och varit en ensamvarg. Han verkade inte ha förstått att han var död och var mycket upprörd över familjens intrång. Några veckor efter vår inspelning ringer vi upp familjen. Det visar sig att mannen som Terry talade om passar in på beskrivningen av en man som bodde i huset. Mannen ifråga hette NN och han bodde där från 70-talet fram till sin död för ett år sen. NN hade då levt ensam i huset länge och han höll sig gärna för sig själv.”

ANMÄLAN

Anmälaren kritiserar inslaget för att det påstods att hans far, NN, som nyligen avlidit, var ett ”spöke” och för att han framställdes som en enstöring med panikkänslor. Anmälaren kritiserar vidare att fadern namngavs samt att platsen och huset där han bodde visades. Anmälaren uppger att hans barn känner sig kränkta över att deras farfar framställdes på det sätt som skett. Anmälaren anser också att flera sakfel förekom i inslaget, bl.a. att det sas att fadern bodde i huset på 70-talet. Enligt anmälaren var fadern född i huset och ärvde det tillsammans med en syster på 70-talet. Fadern flyttade dit när han pensionerades. Dessförinnan hade huset använts som sommarhus.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

TV4 anser att inslaget inte strider mot kravet på saklighet eller mot bestämmelsen om respekt för den enskildes privatliv. *Det okända* är ett underhållningsprogram om ockulta företeelser som har en trogen publik som får anses vara väl införstådd med den blandning av fiktion och verklighet som förekommer i programmet. Ett återkommande inslag är besök i hus där ägarna upplevt att det spökar. Programledaren träffar de berörda och ansluter därefter ett medium som berättar vad han känner har hänt i huset. Det anmälda inslaget hade detta upplägg. TV4 menar att mot bakgrund av programgenren måste det anses uppenbart för tittaren att inslaget var de medverkandes tolkning av verkligheten.

Saklighet

De sakuppgifter som lämnades i programmet om NN var endast de som förekom i den avslutande speakertexten. Den information som låg till grund för texten hade förmedlats via NN:s släktingar till familjen som nu bor i

huset. TV4 anser därför att uppgifterna var kontrollerade så noggrant som omständigheterna medgett. Sakuppgifterna har inte heller i sig motsagts av anmälaren mer än på detaljen att fadern bott längre i huset än sen 70-talet. Anmälaren hade också kontakt med redaktionen när programmet producerades och erbjöds då, i egenskap av anhörig, att medverka och kommentera materialet i programmet men tackade nej.

Respekt för privatlivet

NN är identifierad som tidigare ägare till fastigheten. Det i sig eller de övriga sakuppgifter som lämnades om honom anser TV4 dock inte på något sätt var av nedsättande art. Inslaget var inte heller utformat som kritik av NN varför TV4 menar att något intrång i anmälares privatliv inte skett. TV4 vill understryka att programformen i sig går ut på att man inte tar ställning till frågan om det finns spöken eller inte utan lämnar till tittarna att avgöra vem eller vad man tror funnits i huset. TV4 vill också framhålla att inslag om intrång i efterlevandes privatliv har friats av Granskningsnämnden (SB 497/97).

ANMÄLARENS KOMMENTAR TILL YTTRANDET

Anmälaren uppger att han som närmast anhörig aldrig tillfrågades eller godkänt något innehåll. Han uppger vidare att han lovades att få se programmet före sändning men att materialet kom efter det att sändning skett. Han ansåg att eftersom skadan redan var skedd ville han inte medverka i ett senare program för att diskutera innehållet. Han anser att researchen var undermålig och att TV4 utnyttjade möjligheten att göra en historia av någon som nyligen dött.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

Enligt bestämmelsen i 4 § i TV4:s sändningstillstånd ska programverksamheten bedrivas sakligt och med beaktande av att det ska råda en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet i televisionen. Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, t.ex. genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Enligt 5 § i TV4:s sändningstillstånd ska den enskildes privatliv respekteras i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat. Bestämmelsen är avsedd att ge skydd för den personliga integriteten. Intrång i en avlidens persons privatliv anses normalt sett inte kunna ske, men bestämmelsen kan enligt nämndens praxis i vissa fall tillämpas beträffande efterlevandes privatliv.

Granskningsnämnden får besluta att programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (10 kap. 8 § radio- och TV-lagen.)

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Respekt för privatlivet

Granskningsnämnden konstaterar att NN kunde identifieras genom att hans namn angavs och bilder på det hus han tidigare bott i visades. Genom att NN – som relativt nyligen avlidit – förekom i ett sammanhang som det aktuella och tillskrevs egenskaper både som den person han var när han levde och som ”gengångare”, uppkom enligt nämndens mening ett intrång i de efterlevandes privatliv. Något som helst allmänt intresse att namnge NN i ett sådant sammanhang fanns inte. Inslaget strider därför mot bestämmelsen i 5 § i TV4:s sändningstillstånd.

Saklighet

Nämnden anser att även om de uppgifter i inslaget som anmälaren invänt mot inte var helt korrekta innebär de inte att inslaget strider mot kravet på saklighet i TV4:s sändningstillstånd.

Detta beslut har fattats av Johan Munck, Maaret Koskinen, Sören Thunell, Annika Åhnberg, Bo Reimer och Pia Brandelius efter föredragning av Annelie Ulfhielm.

På Granskningsnämndens vägnar

Johan Munck

Annelie Ulfhielm

Detta är en elektronisk kopia av beslutet. Namnunderskrifter finns på originalhandlingen som förvaras hos nämnden.